

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 16 juni 2022

455/2022

Lag

om ändring av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/1983) 29 a §, 34 § 3 mom., 41 § 1 mom., 42 a §, 43 § 4 mom., 44 §, 45 § 1 mom. och 46 § 1 mom.,

sådana de lyder, 29 a § i lag 436/2009, 34 § 3 mom., 42 a § och 45 § 1 mom. i lag 1155/2004, 41 § 1 mom. i lag 190/2019 och 43 § 4 mom., 44 § och 46 § 1 mom. i lag 662/2015, samt

fogas till lagen nya 6 b, 35 a, 35 b och 46 a § som följer:

6 b §

Åtgärder för ordnande av vårdnaden om barn i vissa situationer

När ett välfärdsområde fått veta att ett barn till följd av vårdnadshavarens död inte har någon vårdnadshavare, ska välfärdsområdet rådgöra med personer som står barnet nära och vid behov göra en ansökan till domstolen om förordnande av vårdnadshavare och intressebevakare för barnet.

När ett barn av annan orsak än den som nämns i 1 mom. stadigvarande vårdas av någon annan än barnets vårdnadshavare, ska välfärdsområdet vidta åtgärder för att ordna vårdnaden om barnet genom ett avtal eller ett domstolsbeslut, om detta ska anses motiverat med tanke på barnets bästa.

Bestämmelser om brådskanie placering av barn finns i barnskyddslagen (417/2007).

29 a §

Bestämmelsernas subsidiaritet

Bestämmelserna i 19–21 och 23–29 § tillämpas endast om inte något annat följer av rådets förordning (EG) nr 2201/2003 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1347/2000, nedan *2003 års Bryssel IIa-förordning*, eller rådets förordning (EU) 2019/1111 om behörighet, erkännande och verkställighet av avgöranden i äktenskapsmål och mål om föräldraansvar, och om internationella bortföranden av barn, nedan *2019 års Bryssel IIa-förordning*, eller av ett fördrag som är bindande för Finland. Bestämmelser om vilkendera förordningen som ska tillämpas finns i artikel 100 i 2019 års Bryssel IIa-förordning.

RP 21/2022
LaUB 5/2022
RSv 47/2022

Rådets förordning (EU) 2019/1111(32019R1111); EUT L 178, 2.7.2019, s.1

34 §

Grunder för vägran att förordna att ett barn skall återlämnas

— — — — —

Om barnet omedelbart före det olovliga bortförandet eller kvarhållandet varit bosatt i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater än Danmark, ska vid avslag med stöd av 1 mom. 2 punkten på ansökan om återlämnande dessutom tillämpas vad som föreskrivs i artikel 27.3 i 2019 års Bryssel IIa-förordning.

35 a §

Berättigade till hjälp av centralmyndigheten

Den som i Finland eller någon annan stat som tillträtt Europarådskonventionen har fått ett beslut som gäller vårdnad om barn eller umgängesrätt eller ett sådant beslut som avses i 26 § kan be justitieministeriet vidta åtgärder för att få beslutet erkänt eller verkställt i en annan konventionsstat.

En person eller inrättning eller något annat organ vars rätt att ta vård om ett barn har kränkts genom att barnet olovligen bortförts eller olovligen kvarhållits, kan be justitieministeriet vidta åtgärder för att få ett förordnande om återlämnande av barnet med stöd av Haagkonventionen.

Den begäran som avses i 1 och 2 mom. kan också göras av en centralmyndighet i en stat som tillträtt Europarådskonventionen eller Haagkonventionen.

35 b §

Avslag av justitieministeriet

Justitieministeriet kan vägra ge sådan hjälp som avses i Europarådskonventionen och Haagkonventionen, om det är klart att det inte enligt de konventionerna finns förutsättningar för att ge hjälp.

Sökanden eller, om ansökan har gjorts genom en främmande stats centralmyndighet, centralmyndigheten ska genast underrättas om vägran och grunderna för vägran.

41 §

Rättshjälp och kostnaderna för återlämnande

I följande ärenden ska sökanden på begäran beviljas rättshjälp kostnadsfritt, även om rättshjälp inte annars skulle kunna beviljas:

- 1) återlämnande av barn,
 - 2) verkställighet av sådana förordnanden om återlämnande av barn som har meddelats i Finland,
 - 3) erkännande eller verkställighet av sådana beslut om vårdnad om barn eller umgängesrätt som har meddelats i en stat som har tillträtt Europarådskonventionen.
- — — — —

42 a §

Förhållandet mellan lagen och 2003 års Bryssel IIa-förordning samt 2019 års Bryssel IIa-förordning

Om 2003 års Bryssel IIa-förordning eller 2019 års Bryssel IIa-förordning tillämpas på ett ärende som gäller erkännande eller verkställighet av ett beslut som har meddelats i en främmande stat, ska bestämmelserna i 36–41 § inte tillämpas på ärendet.

Om barnet omedelbart före ett olovligt bortförande eller kvarhållande har varit bosatt i någon annan av Europeiska unionens medlemsstater än Danmark, ska utöver bestämmelserna i detta kapitel artiklarna 23–29 i 2019 års Bryssel IIa-förordning tillämpas på förfarandet i ett ärende som gäller återlämnande av barnet.

43 §

Verkställbarheten av beslut som inte vunnit laga kraft

Vad som föreskrivs i 3 mom. ska inte tillämpas, om 2003 års Bryssel IIa-förordning eller 2019 års Bryssel IIa-förordning tillämpas på verkställigheten av ett beslut som har meddelats i en främmande stat.

44 §

Sändande av beslut för verkställighet

När domstolen med stöd av 30 § har bestämt att ett barn ska återlämnas, ska den sända beslutet till den behöriga utmättningsmannen och uppmana denne att skyndsamt se till att beslutet verkställs så som föreskrivs i 46 §.

När domstolen har fastställt att ett beslut som har meddelats i en främmande stat kan verkställas i Finland ska den på sökandens begäran sända beslutet och ansökan om verkställighet till den behöriga tingsrätten, om beslutet är verkställbart med stöd av 43 § 3 mom. Tingsrätten ska skyndsamt se till att beslutet verkställs så som föreskrivs i 45 §.

Bestämmelser om sändande för verkställighet av en dom som med stöd av 2003 års Bryssel IIa-förordning förklarats verkställbar utfärdas särskilt.

45 §

Verkställighet av beslut som meddelats i en främmande stat

Ett beslut om vårdnad om barn och umgängesrätt som har meddelats i en främmande stat och som i Finland har fastställts vara verkställbart ska verkställas så som bestäms i lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt. Verkställigheten får dock inte inledas efter att barnet har fyllt 16 år. Angående verkställigheten av ett beslut som har meddelats i en främmande stat och som är verkställbart enligt 2003 års Bryssel IIa-förordning eller 2019 års Bryssel IIa-förordning föreskrivs särskilt.

46 §

Verkställighet av förordnanden om att barn ska återlämnas

Ett sådant förordnande om återlämnande av ett barn som har meddelats med stöd av 30 § ska verkställas genom att barnet hämtas. Vid verkställigheten av förordnandet ska dessutom i övrigt iakttas lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt, om inte något annat följer av 2 eller 3 mom. eller av 46 a §.

46 a §

Säkringsåtgärder vid verkställighet av förordnanden om att barn ska återlämnas

Om det behövs för att trygga verkställigheten av ett förordnande om att ett barn ska återlämnas och för att tillgodose barnets bästa, kan Helsingfors tingsrätt på ansökan av vårdnadshavaren eller utmättningsmannen bestämma om säkringsåtgärder enligt 17 § i lagen

om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt eller om att välfärdsområdesmyndigheten tillfälligt ska placera barnet på en anstalt som ägs eller upprätthålls av staten eller välfärdsområdet eller i annan lämplig vård. Förordnandet kan meddelas utan att den som har del i saken hörs, om hörandet kan äventyra syftet med säkringsåtgärden.

I synnerligen brådskande fall som avses i 1 mom., där det inte finns möjlighet att begära Helsingfors tingsrätts förordnande i saken, kan utmätningsmannen på yrkande av vårdnadshavaren eller på tjänstens vägnar omedelbart ta hand om barnet. Välfärdsområdesmyndigheten ska då placera barnet i enlighet med 1 mom.

Utmätningsmannen ska omedelbart underrätta Helsingfors tingsrätt om en åtgärd som avses i 2 mom. Tingsrätten ska så snart som möjligt efter att underrättelsen inkommit förordna om en interimistisk säkringsåtgärd i enlighet med 1 och 4 mom. eller bestämma att åtgärden ska återkallas.

En interimistisk säkringsåtgärd om vilken Helsingfors tingsrätt har bestämt med stöd av 1 och 3 mom. är i kraft den tid som tingsrätten har bestämt, högst en vecka. Ändring i tingsrättens beslut får sökas genom besvär. På åtgärden tillämpas i övrigt vad som i 25 § i lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt föreskrivs om interimistiska säkringsåtgärder.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2022. Lagens 6 b, 35 a, 35 b och 46 a § träder dock i kraft först den 1 januari 2023.

Nådendal och Helsingfors den 10 juni 2022

Republikens President

Sauli Niinistö

Justitieminister Anna-Maja Henriksson